

Педагогіка партнерства: підтримка дітей та батьків в умовах воєнного стану

Педагогіка партнерства – це спілкування, взаємодія та взаємодія вихователем, вихованцем і батьками. Вихованці, батьки та вихователі, діючи за спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими, є єдиними думцями, рівноправними учасниками освітнього процесу та несуть відповідальність за результат.

Основні принципи цього підходу:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ ТРАДИЦІЇ

Настанова на партнерство у школі міцно закорінена в національній педагогічній традиції. За системою Василя Сухомлинського, виховання особистості має здійснюватися через тріаду “дитячий садок (школа) – сім'я – громадськість”.

У своїх працях (зокрема, “Людина неповторна”, “Серце віддаю дітям”) ще в 1960-х роках класик педагогічної думки писав, що дитина – це активний і самодіяльний індивід, який не “вчиться на дорослого”, а живе повноцінним і цікавим життям. Отже, до неї слід ставитися доброзичливо і з розумінням.

Дитячі реакції на травму та перші кроки допомоги (3 – 7 років)

	Симптоми	Перші кроки допомоги
1.	Безпорадність, пасивність	Забезпечити підтримку, відпочинок, комфорт, їжу, можливість гратися та/або малювати
2.	Генералізований страх	Відновити захист з боку дорослих
3.	Пізнавальні труднощі (наприклад, не може зрозуміти)	Повторно роз'яснити конкретну ситуацію, очікувану подію

4.	Труднощі розпізнавання власних занепокоєнь	Ознайомити з емоційними назвами загальних реакцій
5.	Недостатність вербалізації – елективний мутизм, повторювані невербальні програвання травми, німі запитання	Допомогти у вербалізації спільних почуттів і скарг (дитина ще не в змозі сприймати свої почуття розрізнено)
6.	Приписування магічних властивостей спогадам про травму	Відділити травму від предметних нагадувань (будинки, коробки для іграшок і т. д.)
7.	Розлади сну (нічні жахіття і кошмари, страх засинання, страх залишатися наодинці, особливо в темряві)	Відпрацювати те, що лякає, засобами арт-терапії (малювання, ліплення, створення аплікації тощо)
8.	Тривожна прихильність (чіпляння за дорослих, небажання перебувати без батьків)	Забезпечити постійну турботу і догляд (наприклад, запевнити, що дитину доброзичливо зустрінуть у дитячому садочку). Обмінятися пам'ятними предметами
9.	Регресивні симптоми (смоктання пальця, енурез, белькотіння)	Проявляти терпимість до цих тимчасових проявів
10.	Тривоги, пов'язані з нерозумінням смерті (фантазії про «лікування від смерті», очікування, що померлі можуть повернутися, напасти)	Пояснити фізичну реальність смерті

Практичні підходи в роботі з дітьми дошкільного віку

Вправа «Коло захисту»

Мета. Формувати відчуття захищеності, базової безпеки.

Пропонуємо дитині зобразити себе в центрі аркуша.

Питання для обговорення: «Хто першим прийде тобі на допомогу, якщо трапиться щось неприємне?» Пропонуємо намалювати навколо фігури перше «коло захисту», промовляючи: «Ти під захистом (мама, тата)».

Потім запитуємо, хто ще може прийти на допомогу. І формуємо ще одне «коло захисту» промовляючи: «Ти під захистом (бабусі, сестрички, дідуся)».

З кожною людиною, яку називає дитина, вона малює навколо себе нове коло. В результаті формується усвідомлення, що автор малюнку перебуває під захистом багатьох рідних і близьких людей.

Вправа «Трансформація страху»

Мета. Розвивати здатність знімати психоемоційну напругу шляхом застосування проєктивних технологій; формувати вміння змінювати власний емоційний стан.

Пропонуємо дитині намалювати свій страх на аркуші.

Далі дитина «робить» свій страх добрим і лагідним. Можна використовувати будь-які матеріали.

Потім пропонуємо дитині зробити страх радісним. Потім – смішним.

Бюдрама

Мета. Допомогти дитині прожити неприємний досвід в образі тварин; вчити розуміти власні почуття й емоційні стани.

Організуємо програвання дітьми життєвих, складних, нових, травматичних ситуацій в образі тварин.

З дошкільнятами можна використовувати народні казки, видозмінюючи їх частини, або доповнюючи сюжетну лінію новими подіями.

З молодшими школярами можна використовувати такий же підхід, а можна писати нові казки – індивідуально або колективно.

Вправа «Дерево»

Діти, які пережили травматизацію, часто перестають відчувати контакт ніг із землею (втрачають опору, «заземленість»).

З ними можна грати, малювати, ліпити, протанцювувати образи рослин (особливо дерев), приділяючи особливу увагу корінню та міцному стовбуру.

Можна погратися у «виращування велетенських ніг», уявляючи, що ноги стають величезними і міцно тримають у рівновазі, не даючи розгойдуватися від вітру («вітер» як метафора змін, подій, на які ми вплинути не можемо).

Казкотерапія

Вчителі й вихователі можуть підібрати казки та оповідання, в яких йдеться про те, як добро перемагає зло. За мотивами таких казок діти можуть малювати, ліпити, придумувати нове закінчення чи навіть власні казки.

Прекрасно працюють:

- дихальні вправи;
- ігри сюжетно рольові, з правилами;
- рухливі ігри на свіжому повітрі;
- праця в природі;
- музикотерапія;
- арт-терапія;
- читання казок і оповідань;
- драматизація тощо.

